

Digitized in 2006
by
Thrinaina Informatics Ltd, Secunderabad, A.P., India.
(<http://www.thrinaina.com>)

From the original owned by
Sundarayya Vignana Kendram
and its partner Institutions

as part of the
British Library Endangered Archives Programme
supported by the
Lisbet Rausing Charitable Fund

Except for individual research purpose
any reproduction should be made with
written permission from the

Sundarayya Vignana Kendram,
1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampally, Hyderabad - 500 044
Andhra Pradesh, India

COPYRIGHT STATEMENT

The copyright laws of the United States (Title 17, United States Code) and of India (Copyright Act of 1957) govern the making of photocopies or other reproductions of copyrighted material including foreign works under certain conditions. In addition, the United States extends protection to foreign works by means of various international conventions, bilateral agreements, and proclamations.

Under certain conditions specified in the laws, libraries and archives are authorized to furnish a photocopy or other reproduction. One of these specified conditions is that photocopy or reproduction is not to be used for any purpose other than private study, scholarship, or research. If a user makes a request for, or later uses, a photocopy or reproduction for purposes in excess of "fair use," that user may be liable for copyright infringement.

These institutions reserve the right to refuse to accept a copy order if, in their judgment, fulfillment of the order would involve violation of the copyright laws of the United States or India.

సాంబశివరావు, అడవి

అంగలూరు గ్రామ భూగోళము

దుగ్గిరాల, 1913

Record no. 838

Sāmbaśivarāvu, Aḍavi

Aṃgalūru grāma bhūgōlamu

Duggirāla, 1913

Record no. 838

SUNDARAYYA VIGNANA KENDRAM

1-8-1/B/25/A, Bagh Lingampalli
Hyderabad – 500 044, Andhra Pradesh, India

సాంబశివరావు, అడవి.

అంగలూరు గ్రామ భూగోళము / అడవి సాంబశివరావుచే రచియింపబడినది.-
దుగ్గిరాల : తిపిర్నేని రం. రామయ్య, 1913.

28 p. ;18 cm.

Record no. 838

Sāmbaśivarāvu, Aḍavi.

Aṅgalūru grāma bhūgōḷamu / Aḍavi Sāmbaśivarāvucē
raciyimpabaḍḍinadi.- Duggirāla : Tipirṇēni Raṃ. Rāmayya, 1913.

28 p. ;18 cm.

Record no. 838

35 mm microfilm

Image placement: IA IB IIB

Date filming began:

உலகம்

838

SI No. 739

Acc No. 17977

கேள்விகள் அல்லது தகவல்கள்

యస్. వి. కేశవ

అంగలూరు గ్రామ భూగోళము.

అడవి సాంబశివరావు పంతులు గారిచే
విరచితము.

తిక్కన్నెని రం. రామయ్య గారిచే
బ్రకటితము.

దుస్థిరాలః
ప్రబోధిని ముద్రాణశాలయందు ముద్రితము.
1913.

కాపీరైట్ రిజర్వ్.

అంగలూరు గ్రామ భూగోళము.

ఇది

ఎలిమెంటరీస్కూళ్ల క్రిందితరగతుల
బాల బాలికల ఉపయోగము నిమిత్తము
అడవి సాంబశివరావు పంతులుగారిచే రచియింపబడి

అంగలూరు వాస్తవ్యులగు
తిప్పిన్నేని రం. రామయ్యగారిచే ప్రకటింపబడినది.

దుగ్గిరాల :

ప్రభోధినీ ముద్రణశాలయందు
వడ్డేపాటి నిరంజనశాస్త్రిచే ముద్రింపబడినది.

1913.

కీ.కె.టు.

జల 0—3—0

ప్రస్తుతము విద్యాశాఖాధికారుల తేర్పాటుచిన ' సిలబస్ ' ప్రకారము ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలలో 2-3 తరగతులకు, గ్రామచరిత్ర జలుపు గ్రామభూగోళముగఱపు ఉపస్యక్తియై యున్నది. అది ఆయా గ్రామములకు సంబంధించినదిగనుండు. అచ్చటి ఉపాధ్యాయులచే ముందుగా తెలిసికొనబడి, పిల్లలకు గఱపబడవలసియుండుటచే, అందు బోధనీయములగుముఖ్యాంశములెవ్వయో ఉపాధ్యాయులకే గ్రామ్యాములుకాకున్నవి. ఈ గ్రామమునందలి పాఠశాలలలో మాబుద్ధికి తోచినంతవరకొక విధమునఁ జెప్పుచుంటిమిగాని, అది గ్రామస్థితి నంతయుజెలుపుటకు చాలినదిగ తోచుచుండుటలేదు. ఆంధ్ర, మత్స్య పురాణ బిల్వ నాథీమూది మహాగ్రంథకర్తలగు బ్రహ్మశ్రీ అడవి సాంబశివరావుపంతులుగారు ఇప్పు డాకొఱతీర్చి " అంగలూరుగ్రామభూగోళము " ను వ్రాసిరి. ఇందు ఈగ్రామమునకు సంబంధించిన సర్వవిషయములు సంపూర్ణముగ నుండుటయేకాక ' సివిక్కు ' సంబంధించిన స్వల్పవ్యవహార విషయములుకూడ గ్రామచరిత్రావిషయానుగుణ్యములుగ జేర్పబడినవి. ఇది గ్రామపాఠశాలలో జదివించినయెడల, గ్రామవివరములు, స్వల్పవ్యవహారసంగతులు బాలురకు జక్కగ జెలియు.

ననుటకు సందేహము లేదు. కావున నీ గ్రంథము పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులకు ఖుక్కిలి సహకారము, బాల బాలికల కవశ్యపఠనీయము ననుట కేమియు సందియము లేదు.

బోర్డు హైయర్ ఎలిమెంటరీ
గరల్స్ స్కూలు.
అంగలూరు.
19-11-13

ఇట్లు నుజనవిధేయుఁడు
కడియాల నుబ్బన్న శాస్త్రి.
హైద్రాబాద్

అవతారిక.

ప్రస్తుతము ఎలిమెంటరీ పాఠశాలలో చెండు మూడు తరగతులకు గ్రామభూగోళము చెప్పవలెననివిద్యా శాఖాధికారులు శాసించిరి. అట్టి భూగోళములలో గ్రామవివరములు, చరిత్రాశ్రములు, అచ్చటి వరులు, కొండలు, నరస్సులు మొదలగునవి వర్ణింపబడవలయును. ఇది యొక గొప్ప గ్రంథముగా కున్నను పిల్లలకు తాముండు ప్రదేశముయొక్క వివరములను గూర్చి బోధించి, లోకజ్ఞానము కలిగించుటకు ముఖ్యసాధనమునుటకు సందియము లేదు. ఉపాధ్యాయులే తాము ముందిట్టి పరిజ్ఞానము సంపాదించికొని, బాలురకు గరపవలయును. కాని ఇట్టి పాఠశాలలలోని ఉపాధ్యాయు లట్టి ముఖ్యాంశములు తాము గ్రహింపలేకునికి నామిత్రులగు కొంద రుపాధ్యాయులు నన్నిట్టి గ్రంథరచన ప్రోత్సహపరచిరి. ప్రతి గ్రామభూగోళము వ్రాయవలెనన్న బహు కష్టమగుపని. ఒక గ్రామచరిత్ర వ్రాసి అందు గ్రహింపదగిన విషయము లిట్టివని సూచించినచో దాని నాధారపరచుకొని అట్టి విషయములు సేకరించి ప్రతి గ్రామచరిత్రను ఉపాధ్యాయుఁడు బాలురకు బోధించవచ్చును. పల్లెటూళ్లలో అంగలూరు ఖుక్కిలి విద్యాభిమానముగలదై ఇచ్చట బాల బాలికాపాఠశాలలుండి పెక్కండు బాలురు, బాలికలు చదువు నేర్చుకొనుచుండుటచే

మొదట అంగలూరుచరిత్ర వ్రాసిన బాగుండునని నామిత్రులు ప్రోత్సాహముచే నేనీ చిన్నపాత్రము రచించితిని. ఇది బాలురు చదువు సుస్తకమగుటచే సాధ్యమగునంత నులభశైలిలో వ్రాయబడినది. పాఠక సౌకర్యమునకై కొన్ని సంఘము మొదలగునవి విడువబడినవి. ఇందలి గుణ గుణములు. పాఠకులును, ఉపయోగ ముపాఠ్యములును గ్రహించెదరుగాక!

ఇస్స,

అడవి సాంబశివరావు.

కేదారగౌలి గాగం - ఆదితాళం.

జార్జి సార్వభౌమ తేస్తుజయమ్
సర్వేశ్వరకృపయా || జా ||
ఊర్జితశ్రీమూ మేరీరాజ్ఞ్యా
యు క్తస్త్వాం పాలయ చిరమవసీం || జా ||

౧. చారుభవత్పరి*పాలనయా వి
స్మారయిష్యసి పు*రాతన నృపతీన్
శ్రీ*రామ మాం*ధాతృ ముఖానపి
భూరి య*శో రుచి*రోరు వి*హార శ్రీ || జా ||
౨. యానినద్బష్ట చ*రాణిజ నైరిహ
తానిబహు విచి*త్రాణీచ భూయ
స్నాను మోదవిడి*తానిచాభవన్
జ్ఞానం స*దానంద మానం త్య*తానీతం || జా ||
- 3 అద్యవయం వి*ద్యావంత స్వన
పద్యమర్థయా*మ స్తవరాజ్యం
ప్రద్యోతనమా*ఖిద్యోతేందుం
హృద్యం*సదుద్యోగ*విద్యోప*పాద్యంచ || జా ||

గ్రామ భూగోళము

అంగలూరు. ఇది గుడివాడతాలూకాలో చేరిన యొక్క గ్రామము. గుడివాడకు నాగ్నేయదిక్కున నైదుమైళ్లదూరమున నున్నది.

1. ఎల్లలు.

ఈ గ్రామమునకు నుత్తరమున వేల్పూరు, గవర్నమెంటు డివిజను గ్రామములును; తూర్పున చెరువుపల్లె అగ్రహారము, చంద్రాల గ్రామములును; దక్షిణమున గుడ్లవల్లేరు, వేముగుంట అగ్రహారము, పెంజెండ్ర జమీ గ్రామములును; పడమరను కేరీకలవపూడి, రామచంద్రపురం అగ్రహారము గ్రామములు నున్నవి. ఆయా గ్రామములకు సంబంధించిన భూములును, ఈ గ్రామభూములును వేణుపడి తెలియునట్లు చుట్టును పొలిమేరపుంత యను సరిహద్దు యేర్పడి యున్నది. ఆ సరిహద్దునందు ఈ గ్రామముతోఁ గూడి మరి రెండు గ్రామముల సరిహద్దులు కలసిన ప్రాంతములను పూర్వము గచ్చుడిమ్మలు కట్టియుండిరి. అవి కాలక్రమమున ప్రాతగిలి పడిపోయినవి. గనుక ఇప్పుడాస్థలములందు “ బాండరీ స్తేషనులు ” అను పేరుగల బలమైన నలుచదరపు కొండరాళ్లు పాతఁబడినవి. ఇట్లు

ఈ గ్రామముయొక్క భూములకు చుట్టునుండు "పొలిమేర పుత్ర" వలన ఈ గ్రామ వింతివం కున్నదని సులభముగ దెలిసికొనవచ్చును.

2. వైశాల్యము.

పయినఁజెప్పిన "పొలిమేరపుత్ర" మధ్య ఈ గ్రామమును, దీనికి పయినఁ జేరిన భూములును కలిసి 2835 ఎకరములు పరిమాణము గలిగియున్నది ఇది చజరపుమైలునకు 640 ఎకరముల పరిమాణము ననుసరించి కొంచెము తక్కువగా నాలుగున్నర చదరపుమైళ్ల పరిమాణము కలిగి యున్నది.

3. జనసంఖ్య.

1911 సంవత్సరమున ఎత్తబడిన జనాభా లెక్కప్రకారము ఈ గ్రామమున వాసముచేయు గృహములు 621. జనసంఖ్య పురుషులు 1569 స్త్రీలు 1620 మొత్తము 3189. ఇందు 3048 హిందువులు; 62 మహమ్మదీయులు; 79 నేటివ్ క్రైస్తీయులు మొదలగు ఇతరులు.

4. పంటలు.

ఈ గ్రామమునందు ముఖ్యమైనది 'వరి' పంట. పసపు, కండ, మిరపకాయలు, ఉల్లిపాయలు బహు కొద్దిగా పంపించబడుచున్నవి.

5. వర్తకము.

ఇక్కడ పండించబడు ధాన్యము పూర్వము బండ్లమిథా ధవేసికొని, బందరు, బెజవాడ యను పట్టణములకు తీసికొనిపోబడుచుండెడిది. ఇప్పుడు బందరు, బెజవాడ, రైలు మార్గము ఈ గ్రామముకుండా పోవుచున్నందున ఎగుతీ డిగును తీలు ఆ రైలువీధనే జరుగుచున్నవి. ధాన్యమును రైలుమీద ఎక్కువ ధరగలిగినచోటికి కొనిపోయి అమ్ముకొనుటకు విక్రీలి, సౌకర్యము కలిగియున్నది. ఈ గ్రామమున 20 సంఖ్యకు, తక్కువకాని చేతిబియ్యపు మరలున్నవి. ఇచ్చటి ధాన్యము చాలాభాగ మిమరలలో బియ్యముచేసి, బియ్యమును పట్టణములకు కొనిపోయెదరు.

6. శీతోష్ణస్థితి.

ఉష్ణమాపగయాంత్రము "థర్మామిటర్" మీద సాధారణోష్ణ పరిమాణము 80 శీతోష్ణస్థితి దేహానుకూలముగానుండును. శోగభూమికాదు, వేసవికాలమందుష్ణము కొంత యధికముగనుండును.

7. వృత్తులు.

ఈ గ్రామ జనలలో అధికభాగము భూమిఖానుదులు. వ్యవసాయదారులు, వ్యవసాయపు పనివాండ్లు, వడ్రము, క

మృగము, బుగారపువని, బట్టలువేయుట అను చేతిపనివాండు కొందఱు గలరు.

8. నీ తి వ స తి .

ఈ గ్రామమునకు చుట్టును ఊరచెరువు, వడ్లబత్తులచెరువు, పేనీడుచెరువు, ఎంగమ్మచెరువు అను నాలుగుచెరువులు నాలుగువైపులను గలవు. ఇందలిసీరు పానోదకమున కుపయోగించుచున్నది. సాధారణముగా గ్రామములోని జనులందఱు గ్రామమునకు దక్షిణముననుండు ఊరచెరువుతోని నీకే పానోదకమున కుపయోగించుకొనుచున్నారు. ఈ యూరచెరువులో మూడు ఇటుకనూతులుకలవు. అందు నైరుతి మూలనున్న ఇటుకనూతిసీరు మిగుల తేలికయై ఆరోగ్యదాయకముగ నుండుననిచెప్పెదరు. గ్రామమునకు నైరుతిదిక్కున “ చాకిరం చెర్వు ” అను వేరొక చెర్వుకలదు. ఇది చాకలివాండు బట్టలు ఉతికికొనుటకుమాత్రే ముపయోగించుకొనెదరు. మరియు, 1. పాలకోడు . పంటకాలవ, 2. దింటకుర్రు పొలిమేరకాలవ, 3. అంగలూరు యొప్పు సైడ్డు ఛానల్, 4. చిత్రముకాలవ, 5. వేలుపూరుకాలవ, 6. మొండికోడు, 7. కుచ్చికాయలపూడికాలవ అనఁబడు పంటకాలవలు ఈ గ్రామభూములకు వ్యవసాయమునిమిత్తము నీటినిపై చేయుచున్నవి.

- ఇందు 1 పాలకోడుపంటకాలవ య 628 లకు
- 2 దింటకుర్రు పొలిమేరకాలవ య 69 లకు

- 3 అంగలూరు యొప్పు సైడ్డు ఛానల్ య 658 లకు
- 4 చిత్రముకాలవ య 311 లకు
- 5 వేల్పూరుకాలవ య 114 లకు
- 6 మొండికోడు య 514 లకు
- 7 కుచ్చికాయలపూడికాలవ య 211 లకు

సీరు పారుబడిచేయును. గ్రామముధ్యభాగమున “ పాలకోడు డ్రైన్ ” అను మురుగుకాలవ దక్షిణమునంది ఉత్తరమునకు గ్రామమునకు ఒక్కొక్కటి పమిపముగా పోవుచున్నది. ఈ పాలకోడు మురుగుకాలవకు తూరుపున య 1661 లు 1, 2, 3, 4 కాలవలక్రిందను, పడమరను య 838లు 5, 6, 7 కాలవలక్రిందను, పారుబడి కాఁబడుచు ఈ గ్రామముభూములు రెండుభాగములుగ నున్నవి. ఈ పాలకోటికి ఈ గ్రామమునకు దక్షిణపువైపున ఒక ‘టనల్’ కట్టి అడుగునంది పంటనీరును, పైనుంచి మురుగునీరును పోవునట్లైర్పాటుచేసినారు. ఆపంటనీటిచే సాగుబడికాఁబడుభూములు నీటియెద్దడిప్రదేశములని రెండవక్లాసు ఇరిగేషన్ క్రింద చేర్చఁబడినవి. తక్కిన గ్రామముంతయు ఒకటవక్లాసు ఇరిగేషన్ క్రింద నున్నది. రెండవక్లాసుభూములకు మొనటిక్లాసుభూములకంటె నీటితీరువ శిస్తులో యకరమున కొక్కరూపాయలేక్కువ. ఈ మొదటిక్లాసుభూములు య 2402లను రెండవక్లాసుభూములు య 981లను ఈ గ్రామమున కలవు.

9 చ రి త్ర ము .

పూర్వకాలమునందీ దేశము మహమ్మదీయ ప్రభుత్వమునకు లోబడియుండునపుడు బందరునుంచి ఏలూరు, కొండవల్లి ప్రాంతములకు సైన్యములు ఈ గ్రామమువూనుగా పోవుచుండెడివి అసేనలు నడచినమార్గ మిప్పటికిని “ దండు, బాట, ఆనుపేరితో పిలువబడుచున్నది. అట్లు పోవుచుండు దండునకు మార్గసుధ్యనుండు వలయు సామగ్రిని సమైక్యమున కీ ప్రదేశమున రస్తుఅంగళ్లు “ దుకాణములు ” ఉంచబడినవి. అందువలన నిదిఅంగళ్లుఉండెడియూరుగనుక “ అంగళ్లూరు, అవి పిలువబడుచు వచ్చినది. ఆపేరే వాడుకలోబడి క్రమక్రమముగా మారి ఇప్పుడు “ అంగలూరు ” అని వాడబడుచున్నది. ఈ గ్రామసుధ్యమున “ గణపలింగము దిబ్బ ” అను పేరుగల యొకదిబ్బకలదు. అక్కడ పూర్వము “ గణపలింగేశ్వరస్వామి ” అను శివాలయముఉండెడిది. అది యిప్పుడు శిథిలమై ప్రాకారములు, ఆలయముగోడలు, పూర్ణముగాకూలి నశించి, ముఖ్యాలయముయొక్క ప్రనాదిమాత్రము మట్టిదిబ్బలో గప్పబడి యెత్తుగానున్నది. ఆదిబ్బలోని గుడిఇటికలు తీసిచూచితిమా అవి ఇప్పటిఇటుకలకంటె, పరిమాణమునందు చాల పెద్దవియై మిగుల గట్టిగా కనుపడుచుండును. దానినిబట్టి ఈగుడి బహు పూర్వకాలమునందు, కట్టబడినదని యూహించబడుచున్నది. కాకతిగణపతి నుహా రాజు రాజ్యమునేయుచుండు కాలమున, ఆమహారాజుచే ఇయ్య

కట్టిన అనేక అగ్రహారములు మొదలగు గ్రామములకు ఆ మహారాజుపేరున “ గణపవరము ” అనునామములు కలిగియున్నవనుట శాస్త్రవమైన చరిత్రాంశము. ఈ గణపేశ్వర స్వామియను ఆ మహారాజునామముననే ప్రతిష్ఠింపబడినవాడని యూహించుట కవకాశ మున్నది. కావున నీ దేవాలయమును ఆ గణపతిమహారాజు కాలముననే కట్టబడియుండెనదనుటకు సందేహించవలసినపని లేదు. కాబట్టి కాకతి గణపతిమహారాజు క్రీ. శ 1198 మొదలు 1260 సంవరకు రాజ్యముచేసి యున్నందున నీ దేవాలయముకూడ అప్పటిదేలని చెప్పవచ్చును. అటుపిమ్మట రాబడినమహమ్మదీయ ప్రభుత్వకాలమున నిచ్చోట కొందరుతురికలుకాపురముండి ఈ దేవాలయమునకు దక్షిణముననంటి యొక మసీదును నిర్మించిరి. ఆమసీదుకూడ దేవాలయముతోపాటు నాశనదేవతి కాహగమై, ఇప్పటికి నామమాత్రావశిష్టమై, అరూపకమైయున్నది. ఆ కాలమునందు ఈ గ్రామమునకు “ వల్లూరిపల్లిపాడు ” అను శాఖానగరము (శివారు) ఒకటికలదు. అదియు నిప్పుడు అరూపకమై నామమాత్రావశేషమై యున్నది. ఆ గ్రామమున్నచోటు ఇప్పుడు సాగుబడిపొలమైవ్యవసాయముచేయబడుచున్నది. అయినను ఆస్థలమందు త్రవ్వితమేని, పూర్వము జనులు వివసించిన ప్రదేశమనుటకు గురుతుగా పెంకులు, పాటిమన్ను మొదలగునవి యిప్పటికిని కనుపడుచున్నవి.

10 కట్టడములు.

ఈయూరియండు శివాలయము, విష్ణ్వాలయము, హనుమదాలయము అను దేవాలయములుకలవు. ఇందు “ అమలేశ్వరస్వామి ,, అను శివునిగుడి చాల పురాతనమైన కట్టడము. ఈగుడిలో దీనికిచేరివీరభద్రస్వామియొక్కయు, పార్వతీదేవియొక్కయు, కామాక్షీ దేవియొక్కయు, హనుమంతునియొక్కయు, గునులు నాలుగుకూడ నున్నవి. ఈ ఆయిదు ఆలయములకు ముందు ముఖమండపమున్నది. దీనిముందొక గోపురముగలదు. అది క్రీ-శ 1903 సం॥లో కట్టుటకు ప్రారంభింపబడినది. సీతారామస్వామి అను విష్ణునికోవెల పేరి నీడుచెరువునకు పడమటనున్నది. ఆకోవెలముందు గోపురము మిక్కిలి పొడవుగా కట్టబడినది. దూరముననుండి చూచువారలకుఁగూడ నీగోపురశిఖరము నేత్రగోచరమగుచుండును. ఈగుడికితూర్పున చిత్రకూటము అను నొక మేడయున్నది. ఇందు తీరుబడిరోజులలో పురాణకాలక్షేపము చేయుచుండురు. ఈవిష్ణ్వాలయమునకు దక్షిణముననే హనుమంతునిగుడియున్నది ఇదిమాల్యము క్రీ-శ 1891 సంవత్సరములో స్థాపింపబడియె.

ఊరచెరువునకు తూర్పున శివాలయమునకు సమీపములో నొక సుత్రముకలదు. ఇందు మార్గస్థులు వంటచేసికొని, భుజియించిపోవుటకు వసతికలదు. ఈసుత్రము బుడరు

కాపురస్తులగు సామాశాస్తులుగారను వైశ్యునిచే కట్టించబడినది. వీరిపూర్వు లీగామనివాసులట.

ఈయూర బాలుర పాఠశాలయు, బాలికాపాఠశాలయు, పంచమబాలుర ఎలిమెంటరీపాఠశాలయు గలవు. బాలుర పాఠశాలయందు ప్రైమరీతరగతివరకు జదువుచెప్పుచున్నారు. బాలికాపాఠశాల మిగుల ప్రాముఖ్యమైనది. ఇందు లోవ్ సెకండరీ (7 వ స్టాండరు) వరకు బాలికలకు విద్య గలవుదురు. ఇందు ఇప్పుడు 225 మందిబాలికలు విద్య నేర్చుచున్నారు. దీని కొక స్వతంత్రభవనము కట్టుటకు లోకల్ బోర్డువారు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇది “ యోగి శ్రీనివాస ” అను మహాత్ముని ప్రోత్సాహమువలన ఈ గ్రామకాపురస్తుఁడగు “ మధ్యక్రీసందగిరి వేంకటప్పరావుపంతులు ” అను మహాపురుషునివలన 1904 సం॥ రములో మొదట 15 గురుబాలికలతో ప్రారంభింపబడి, దినదినాభివృద్ధి నొందుచు నామహానియనిచే 6 సంవత్సరములు నిర్వహింపబడి 1910 సం॥ రములో 170 బాలికలతో లోకల్ బోర్డువారి పరిపాలనక్రిందకు నొప్పగింపబడినది. ఈ బాలికాపాఠశాల శ్రీయుత వేంకటప్పరావుపంతులుగారి స్త్రీవిద్యాభిమానము, దేశోపకారపారీణత, స్వార్థత్యాగమును వేనోళ్ల జాటుచు, ఆమహామహునికీర్తి ధ్వజమై చిరకాలస్థాయి యగుచుండునుగాత! ప్రస్తుతకాలమున దేశోద్ధరణకారణమని దేశాభిమానులెల్లరు

వైకాంఠ్యముగఁ జెప్పి ప్రీవిద్య యభివృద్ధి నొందించుటకు హేతువై బాలికలకు విద్యనొసంగు నీపాఠశాలవలన నీ గ్రామము వన్నెకెక్కుచున్నది. మఱియు పబ్లికుపఠనమందిరమున “బాలసంస్కృతి పుస్తకభాండాగారము” అనునది క్రీ.శ 1912 సంవత్సరమున స్థాపించబడినది. అందు ఇప్పటికి 928 పుస్తకములుగలవు. తీటికగలవారందరు ప్రతిదిన మిచటికినచ్చి, గ్రంథకాలక్షేపము చేయుచుదురు.

ఇక్కడ బ్రాంచిపోస్టు ఆఫీసు ఒకటియున్నది.

11. ప 1 జ లు .

ఈ గ్రామమునందు ముప్పాతికపాలు వ్యవసాయము ప్రధానవృత్తిగా గల కమ్మవారు, స్కార్లలు, మధ్యలు, విశ్వ బ్రాహ్మణులు, వైశ్యులును గలరు. చాకలి, మంగలి, సాలె, గవల, గొల్ల, మొదలగు పనిపాటలవాండ్రును గలరు. రహితులందరు సామాన్యపిణియందున్నారు. కొలఁదిచాటి సీసంపదలతో నుండువారు కొందరుకలరు. ఆదాయపుపన్ను చెల్లించువారైదుగురున్నారు. ఇచ్చటగల వడంగులు కారుఖానాలుపెట్టి, మోటబండ్లు చేసి విక్రయించుచుండరు. కావున ఈ గ్రామము బండ్లుచేయుటకు పూర్వమునుంచియు మిక్కిలి ప్రసిద్ధి నొందినది.

12. ప 0 ట భూ ము లు .

ఈ గ్రామముయొక్క పరిమాణము య 2835 లాకో ను య 2524 లు సేవ్యమునకు సిద్ధమైన రహితు ఆధీనము. ఇందు య 1948 లు రహితు వారీపద్ధతివూద అమర్చబడిన సర్కారుభూమి. య 576లు ఈనాములు. ఈనాములనఁగా సర్కారువారికి శిస్తు యివ్వనక్కఱలేకుండా, నిర్దిష్టమైన స్వల్పమొత్తము శాశ్వతముగా ఇచ్చుచు ననుభవించుటకు విడువబడినభూమి. ఈనాములు దేవాదాయము, ధర్మాదాయము, భటవృత్తి అని మూడువిధములు. పూర్వము జమీందారులు మొదలగు హిందూప్రభువులు దేవస్థానముల పాలనకొఱకిచ్చినవి దేవాదాయము. బ్రాహ్మణులు మొదలగువారికి విద్యాధికృతరు బృత్తియు, జీవనముకొఱకురు ఇచ్చినవి ధర్మాదాయము. తమకు, లేక దేశమునకు సేవ చేయువారికిచ్చినవి భటవృత్తి ఈనాములు అని చెప్పబడుచున్నవి. ఇట్లు పూర్వపు ప్రభువులిచ్చిన ఈనాములన్నియు ఇంగ్లీషుప్రభుత్వమునా రంగీకరించి, వాటికి శాశ్వతపుపట్టా లిచ్చియున్నారు. అట్లు పట్టాలిచ్చినపుడు శ్రోత్రియము, క్విటి రెంటు, జోడీ మొదలగు పేరులతో ఆభూమిమీద ప్రతిసాలున కొంత నిర్దుష్టమైన స్వల్పపన్ను ఇచ్చుటకు ఒప్పకొనిన వాటిని వేరుగను, అట్లు పన్నుచ్చుట కొప్పుకొననివాటిని వేరుగను విభజించిరి. స్వల్పపన్నుచ్చుట కొడంబడినవారికి వారి

ఈనామభూములు అమ్ముకొనుట, తాకట్టుపెట్టుకొనుట మొదలగు అన్యాయకార్యములకు హక్కుకలదు. పన్నివ్వనొప్పు కొనని వారికి వారి కుటుంబమున్నంతకాలము పైనచెప్పినహక్కు లేమియు లేకుండా అనుభవించుటకుమాత్రము స్వతంత్రముకలదు. ఇప్పటికాలమునందు ఇట్టిఈనాము లివ్వబడుటలేదుగాని, నిర్దిష్టమైనతరము శిస్తునకు 21 రెట్లు మొత్త మొక్కసారిగ చెల్లించినయెడల ఎప్పటికిని పన్నివ్వకుండా శాశ్వతముగా అనుభవించునట్లు పట్టా తిచ్చుచున్నారు. పైన చెప్పిన యీ గ్రామము లోని ఈనాములు ఈమూడుతరగతులందును గలవు. దేవస్థానముల పాలననిటు త మివ్వబడిన ఈనాములకు క్విటిరెంటు లేదు. ఈబాబతుక్కింద య 36 ల భూమియున్నది. క్విటురెంటు చెల్లించువరతుమీద పట్టా లివ్వబడినది య 540 లు 21 సం॥రములసిస్తు ఒకమాటుగానే చెల్లించి, శాశ్వతముగా శిస్తు చెల్లించనక్కర లేకుండా పట్టాలుపొందిన భూమి య 2-6 ట్లు ఈశ్రేణియీనాములుగాక మిగిలిన య 309 లు పోరంబోకు లనబడును. సర్వజనోపయోగములయిన దారులు, పుంతలు, కాలువలు, చెరువులు, రోడ్లు, గ్రామకంఠములు మొదలగువాటికిందనున్నభూమిని “ పోరంబోకు ,, అని చెప్పుదురు. ఈనాములుగాక రహితాధీన పరిమాణము ఈ గ్రామములో జనులకుసరాసరి జనుడు 1 క్వి య 0—61 శెంతులగుచున్నది ఈరహితాధీనములో కొంతభాగము పొరుగుారి కాపురస్తులకింద నున్నది.

ఈగ్రామముమీద పోతీసాలుసగ్గారువారికియ 20400 లు శిస్తు చెల్లుచున్నది. ఇందు రు 1600 లు లోకల్ ఫండు శెస్తులు. ఈనామ్ము లోకల్ బోర్డువారి వశము కాబడి, రోడ్లు, చెరువులు, స్కూళ్లు, ఆస్తుత్రులు మొదలగుజనోపయోగకార్యముల కుపయోగింపబడుచున్నది.

ఈగ్రామభూము లన్నియు నల్లరేవడభూములు. ఇందు ఎక్కువభాగము ఒండు మిశ్రితమైయుండును. సెటిల్ మెంటువారు ఈభూమి అంతయు ఒండుతరగతికిందచేర్చినారు. ఉత్తమోత్తమ, ఉత్తమ, మధ్యమ, అధమరకములకింద నాలుగువిధములుగ పన్నుకట్టినారు. పల్లపుభూములుఉత్తమోత్తమరకమునకు ఎకరాకి రు 10 లు ఉత్తమరకమునకుఎకరాకి రు9లు మధ్యమరకమునకు ఎకరాకి రురెండులు, అధమరకమునకు ఎకరాకి రు 7 లు, శిస్తు వర్షరచిరి. ఇదేతరగతి మెరకభూములకు వరుసగాయ 1 కి రు 5-4-3-2లు శిస్తు కలిగియున్నవి. పల్లము అనగానీటిఅనసరా కలిగి వరిపైరునాగుచేయుభూములు. మెరక అనగా వరపవులధారమువలన పైరుచేయుభూములు. మెరక భూములు “ పుంజ ” భూము లనియు, పల్లపు భూములు “ నంజ ” భూములనియు జెప్పబడును. మొత్తముమీద ఈగ్రామభూము లన్నియు పల్లపుభూములుగ నుండి వర్షపైరు చేయబడుచున్నది. ఈభూములలో అడుగున ఇసుకపొత్తి కలదు కొన్నిచోట్ల రెండు మూడుగజములలోతున నీ యిసుకపొత్తి తగిలి అచ్చట తీయని మంచినీరుచున్నది, ఈభూము లన్ని

యు పాటినుట్టివోలి మగన్ముతుచేయబడి ఫలవంతములుగ నున్నవి. వరిపెరు కోసినతరువాత ఈభూములలో జనుము, మినుము, మొదలగు నీఅక్కరలేని పైరులు వేయుదురు. వరిపైరునకు నీరందని కొన్ని మెరకవేలలలో పసపు, కండ, మిరిచి, కూరగాయలు పైరుచేయుచున్నాగు. ఇప్పుడిప్పుడక్కడ కక్కడ చేల గట్లమీద అరటికెళ్లు నాటుపద్ధతి ప్రారంభమైంది. కండ మొదలగు పైరులకు, వాటికి వరికంటె హెచ్చుగా సరవత్సరము పొడుగునా నీరు కావలసియుండునని, అధి:తీరుచకట్టుచున్నారు. ఇదే 'ఇరుభోగము' లేక ఫసల్ జాస్తి అని చెప్పుబడుచున్నది.

13. గ్రామనైతము, శానిటేషన్.

గ్రామమునందలి కాపురమున్న యిండ్లన్నియు పెంకుటిండ్లు ఇప్పటికి మేడలు 7 ఉన్నవి. కడు బీదలయిండ్లు కొన్ని గడ్డితోడను, తాటిఆకుతోడను కప్పబడినవికలవు.

ఈగ్రామముయొక్క గ్రామనైతముకింద య 59-50 శెట్లభూమి ఆక్రమించబడినది. ఈ గ్రామనైతమునకు మన్యభాగమున ఉత్తరదక్షిణములు నాపైనచెప్పిన 'గణపలింగము దిబ్బ' యున్నది. దానికితూర్పున సగమును, పడమర సగమునునై గ్రామము కెండు పెద్దభాగములుగా నేర్పవచ్చును. గ్రామమన్యముననున్న తూర్పుపశ్చిమర కాజవీధికి నుత్తరముననున్న భాగము మిగుల రేవటిప్పదేశముగను,

దక్షిణముననున్న భాగము పాటిసేలయునునై, ఆయాభాగములు క్రమముగ పల్లవువీధి, మెరకవీధి యని పిలువబడుచున్నవి. పల్లవువీధి వీధులన్నియు శానకాలమున నీరునిలిచి, బురదతో నిండి నడచుటకు మిక్కిలికష్టముగ నుండును. శివాలయము వద్దనుంచి ఉత్తరముగా నుండు 'కంసాలుల వీధి' యనునది ఈగ్రామమునందొక ముఖ్యమైనవీధి. ఇది బురద మొదలగునవి లేక సౌఖ్యకరముగ నుండును ఇందుకొంతవరకు కెండువైపులను కంసాలులు, పెడ్రంగులు, దుకాణములు, కారుఖానాలు పెట్టివెప్పుడును పనిచేయుచుండురు. వడ్కింగులు ఎక్కువగా బండ్లు చేయు సామానులతో పనిచేయుచుండురు ఈవీధియందు ఈచేతిపనులు చేయు శబ్దములు సామాన్యముగా నర్థరాత్రి మువరకును కర్ణగోచరము లగుచుండును. బాలికాపాఠశాల, పోస్టాఫీసు, పుస్తకభాండాగారమును ప్రస్తుత మావీధియందే కలవు. గ్రామకిరణముగారియిల్లు యీవీధినేయున్నది. గ్రామజను లీవీధియందు తఱుచు రాకపోకలు చేయుదురు. కూరగాయలు మొదలగు పదార్థములును ఈవీధియందే తెఱుచుగ నమ్మబడుచుండును. దక్షిణముననున్న ఊరచెరువు కట్టమీదనుండు మట్టిచెట్లకిందను, చేరినీడు చెరువుకట్ట నంటియుండు చిత్రకూటముపద్దను సాయంకాలమున గ్రామములోని పెద్దలు పురాణకాలక్షేత్రము చేయుచుండురు. తక్కిన కాలములయందుకూడ పనిలేని జనులందరు నిష్కరోష్ఠి చేయుటకు ఈస్థలములే తెఱుచుగా అచ్చకొట్టములవలెఉపయోగించుచుండును. పైన

జెప్పిన మెరకవీధియనుభాగమునకుసంబంధించిన యన్నివీధులను వర్షకాలమునందు సైతము బురదబాధ యంతగా లేక నుభకరములై యుండును. మొత్తముమీద నీయూరు వాసయోగ్యములగు గ్రామములలో నొకటియనుటకు సందియములేదు. ఈ గ్రామనైత్యముక్రింద వీర్పడియుండు పరిమాణమంతయు విశేషభాగము కాపురముండు ఇండ్లచేతను, దొడ్లచేతను, ఆక్రమింపబడినది. ఇండ్లు, దొడ్లు కాపురస్థుల స్వంతహక్కుగానున్నవి. వీధులు సర్వజనులు నడచుట కేర్పడినవి. వీటి హక్కు గవర్నమెంటువారిది. వీనిని కాపురస్థు లాక్రమించుకొనకుండు గవర్నమెంటువారు కాపాడుచుండురు. ఎవరేని ఈవీధులలోని ఏభాగము నైనను ఏవిధముగా నాక్రమించినను శిక్షార్హపుపన్నుకట్టి, దానిని విడిచిపెట్టినట్లు చేయుటకును, అప్పటికిని దానిని విడువరేసి, వారిమీద సేరస్థాపనచేసి, శిక్షించుటకును ప్రభుత్వమువారు జాగరూకులై యుండురు. గ్రామకంఠములో రైతాధీనముకాని అనాక్రమణపదేశ మున్నయెడల క్రొత్తగా గ్రామమునకు కాపురమునకు నచ్చినవారికిని, గ్రామములో స్వంతయిండ్లులేనివారికిని, ఉన్న నివేశనస్థలముచాలక ఇబ్బంది పడువారికిని గవర్నమెంటువారు కొంతస్థల మిచ్చుచుండురు. ఇట్లు స్థలము కావలయువారు తమసంగతియు, తమ కెంతస్థలము కావలసినదియు వ్రాసి, తాలూకాతహశ్వీలుదారునియొద్ద దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను. వారుదానిని గ్రామమునసబుకరణములకుపంపి దరఖాస్తుదారుని స్థితియు

అతఁడు కోరినస్థల మిచ్చుటకుండు అనుకూల ప్రతికూలములను తెలిసికొని, అనుకూలమైనయెడల కోరినస్థల మిచ్చుచుండురు. గ్రామములో రు 50 లు శిస్తుచెల్లించువారికి 10 సెంటులకు మించకుండను, అంతకంటె ఎక్కువశిస్తు చెల్లించువారికి అవసరమునుపట్టి అధికముగను, ఏమియు శిస్తు చెల్లించనివారికి 5 సెంటులకు మించకుండను, వీలును సంగతి సందర్భములను పట్టి, నివేశనస్థల మిచ్చుచుండుటకు రివిన్యూలోర్డువారు ఉత్తరువులను చేసియున్నారు. ఆఉత్తరువులమేరకు తహశ్వీలుదారు పనిజరుపుచుండును. ఈ గ్రామములో అనాక్రమణగ్రామనైత్యము “ నివేశనస్థలము ” బహు కొద్దిగా నున్నది. ఈ గ్రామజనసంఖ్యనుపట్టి యిప్పటికి గ్రామనైత్యముగనున్న స్థలము చాలదనియే చెప్పవచ్చును. కాపురముండు చాలయిండ్లకు దొడ్లుచాలక చాలమందియిబ్బందిపడుచున్నారు. గ్రామనివేశనస్థలమునకు కాపురస్థుడు సర్కారువారికి ఏవిధమైన పన్నును ఇవ్వనక్కరలేదు. కాని ఆదొడ్లలో ఆదాయమువచ్చే పంటపైరులు వేసినప్పుడుమాత్రము గ్రామములో హెచ్చురకము మెరకసిస్టు రేటుప్రకారము పన్నుకట్టెదరు. కూరగాయలు వేసికొనినందుకు పన్నుకట్టరు. ఇండ్లుకట్టక ఖాలిగానుంచిన దొడ్లకు పన్నుకట్టెదరు. అవి ఖాలీస్థలములుగ నుండుటవలన గ్రామమునకు అనారోగ్యకరమగు పెంటలుచేరుననియు, అనవసరముగా ఎక్కువస్థల మాక్రమించుకొనినందున అనవసరమున్నవారికి నివేశనస్థలములేక చిక్కకుండుటకు హేతువగునని

యు, అట్టిచేడుగులు తోలగించుటకే వాటికి కన్నుకట్టుటకు సర్కారువాచ్యము ద్వేష్యము. ఒకఁడు తనయిల్లు దొడ్డి వీట్ల క్రింద చాలస్థల మాక్రమించుకొనినయెడల, ఇంటికిని, ఇంటికి కావలసిన దొడ్డికిని 25 సెంటుమాత్రమువదలి, అంతకంటె హెచ్చుగనుండుస్థలమునకు శిస్తుకట్టెదరు. వ్యవసాయదారులు తమదొడ్లలోనుండు పెంటకుప్పలను, అవి అయిపోయినంతట దొడ్లలో గోతులుపెట్టి పాటిమన్నునుత్రవ్వి దానిని పంచేలలో పోసి, చేలను బలపరుచుచుందురు. త్రవ్వివ గోతులను బలహీనమైన పొలములోని మన్నును తెచ్చి పూడ్చికొనుచుందురు. అట్లు త్రవ్వివ గోతులను ఎవరైన పూడ్చునికొండల వానిలో వర్షపునీరు నిలిచి చెత్త చెదారము పడి కుళ్లి మర్వాసన కలిగి గ్రామమున కనారోగ్యము సంభవించునని అట్టిగోతులకు సర్కారువారు శిక్షార్థపుపన్ను కట్టుచుందురు. ఈగ్రామములోని దొడ్లలోని పటిమన్నంతయు చాలాభాగ మిదివరకే పొలములలోనికి తోలుకొనిపోయిరి. గ్రామమునందు నివేశనస్థలముచాలక కొందరు గ్రామస్థులిచ్చటినుండి లేచి, రైలునకుపోవు మార్గమున వేయబడిన (ఫీడరు) రోడ్డునకు ఇరుప్రక్కలను శేరీభూములలో ఇండ్లు కట్టుకొని కాపురమున్నారు. ఇది యొక గ్రామముగ నేర్పడినది. దీనిని “ రైలుపేట ” అని పిలుచుచుందురు. ఇక్కడ మంచిశీర్షము వగ్గరగా ఊరుచున్నది. జనబాహుళ్యము, ఇరుకులేక మంచిగాలిగలిగి, ఈపేట నివాసయోగ్యము

గనే యున్నది. మాలపల్లి యీగ్రామకంటె ముసలదే గ్రామమునకంటె తూర్పుగనున్నది. దానికిని, ఊరికిని యొకపీఠిమాత్రమిండ్లముగనున్నది. గ్రామమునకు దక్షిణమున ఊరచెరువు, వడ్లబత్తులచెరువులకుమధ్య, చెప్పిమిషకవారి ఆరాధనగుడి, పంచమవీల్లలబడి, కొందరు క్రైస్తవమతస్థుల ఇండ్లును గలవు.

14. బాటలు.

బందరునుంచి గుడివాడమీదుగా నూజివీడుకుపోవుపెద్దరోడ్డు ఈగ్రామముగుండా పోవుచున్నది. ఆరోడ్డు ఆగ్నేయభాగమునుంచి 15 మైలు 4 ఫర్లాంగులలో ఈగ్రామనరిహద్దులో ప్రవేశించి వాయువములగా 17 మైలులో దాటిపోవుచున్నది. ఇది మెటల్చేయబడిన రాతిరోడ్డు. దీనిగుండా జనులు బండ్లు విశేషముగా ప్రయాణముచేయుచుందురు. బెజవాడబందరురయిలుమార్గము 543/16 నంబరు తెలిగ్రాము స్తంభముతోనీయూరిసరిహద్దులో ప్రవేశించి 545/13నంబరు తెలిగ్రాము స్తంభముతోదాటిపోవుచున్నది. ఈ తెలిగ్రాము స్తంభములు మైలునకు 18 ప్రాప్తిగానున్నవి. ఈరైల్వేను గ్రామమునకు దక్షిణమున నుమారు 6 ఫర్లాంగలదూరముననున్నది. “ నూజెల్ల ” స్టేషను ఈగ్రామమునకు సమీపము. ఆస్టేషనునుండి యీగ్రామమునకు మంచి ఠాతిరోడ్డు వేయబడి యున్నది. ఇప్పటి నిర్ధారణ ప్రకారము బెజవాడనుండి బందరుకు పోవు రైలుబండి ఉదయం గం

9.16. లకును, బండరునుంచి బెజవాడకు పోవు బండి ఉడయం గం 10. లకును ఈస్టేషనుకు వచ్చుచుండును. సాయం కాలము బండరునుంచి బెజవాడకును, బెజవాడనుంచి బండరునకును పోవు రెండుబండ్లును గం 5-10. లకు ఈస్టేషనుకడ కలియుచుండును, ఇట్లు దినమునకు రెండుమారు లిచ్చుటనుండి బండరు, బెజవాడ పట్టణములకుపోవు సౌకర్యము కలదు.

15. అ భి వృ ద్ధి .

ఈ గ్రామములో మొగపిల్లలబడి యొకటియు, ఆడపిల్లబడి యొకటియు, పంచమ బాలురబడి యొకటియు, కలవు. బాలుర పాఠశాలయందు ప్రస్తుతము 239 బాలకులు గలరు. ప్రయిమరీవఱకు మూత్రమే విద్య గఱపబడుచున్నది. తగినవనతి నేర్పరచి 7 వతరగతివఱకు విద్యనేర్పటకు ప్రయత్నించినచో ఇంకను 100 బాలురు పైగా చేరగలరు. విద్యాశాఖాధికారు లీ యాలోచన చేయుచున్నట్లు తెలియఱచుచున్నది. గుడివాడ రేంజీలో అన్ని విషయములలోను ఈ ఇస్కూలు అగ్రస్థానము వహించియున్నది. పిల్ల సంఖ్యలో జిల్లాలోని స్కూళ్లన్నిటిని మించియున్నదని చెప్పతగియున్నది. ఇందుకు కారణభూతులు సదరు స్కూలులో 17 సంవత్సరములనుంచి హెడ్ మాస్టరుగా పనిచేయుచున్న మ. రా. శ్రీ చిల్ల రిగె వెంకటరమణయ్యవంతులుగారు.

బాలికాపాఠశాలయందు మాత్రమింకొక విశేషము జెప్పవలసి వచ్చినది. బోర్డువారి పరిపాలనక్రిందకు వచ్చినప్పటినుండి 6-7 తరగతులు స్థాపించబడుటయు, యీ పాఠశాలలో 7 వతరగతియందు కృతకృత్యలైన బాలికామణు లిరువురిందు ఉపాధ్యాయినీపదవి నందుటయు, యీ బాలారత్నములే నర్నాపురపు తాలూకాభివృద్ధి సంఘమువారిచే 1913 సం॥ ర॥ మున 2 వ తరగతిలో తేరి బంగారుపతకము. పుస్తకములు, బహుమతి నందుటయు, సంతానవంతురాండ్రగుస్త్రీలు సహితము బడికివచ్చి చదువుటయు, ఉత్తరస్కూలులోని బాలికాపాఠశాలలందు మొదటిదను పేరును నిర్వహించబడుటయు, ప్రస్తుతము ప్రధానోపాధ్యాయుడుగానున్న కడియూల నుబ్బన్న శాస్త్రిగారి యమానుష ప్రజ్ఞయేయని చెప్పవలసియున్నది. యీ పాఠశాలయందు డ్రాయింగుపని చక్కని నేర్పుతో ప్రత్యేక మొక యుపాధ్యాయునివలన నిర్వహించబడుచు యాఫని యీ పాఠశాల యోపామణికి నాసాభూషణముకా నొప్పుచున్నది. యిప్పటి కిందు పనిచేయు 7 గురు టీచర్లు చాల రనియు ఇంక 3 గురు కావలెననియు హెడ్లకు రు 50 ల వరకు మాసవేతన ముండవలయుననియు విద్యాశాఖవారిచే చించుచుండిరి. ఈ పాఠశాలా పురోభివృద్ధి స్త్రీ ప్రధానోపాధ్యాయినీత్వమునకు యెదురుచూచుచున్నది.

పంచములబడియందు 50 మంది ప్రస్తుతమున చదువుచున్నారు.

ఈ గ్రామమునకు చదువుకొను ఈడునందును బాల్యంలో 100కి 60 గురును, బాలికలలో 100 కి 70 గురును బహికి పావులున్నారు. మొత్తమున ఇట్టి పల్లెటూళ్లలో విద్యాభివృద్ధిని పురుషులమై ఈ గ్రామమును మొదటి తరగతిలో పరిగణింప వచ్చును.

షిచ్చియొత్తినవారి కిచ్చట మందిచ్చువైద్యులున్నారు. వీరిమందువలన అనేకులకు అట్టిపిచ్చులు కుదురుచున్నవి. కావున ఈ గ్రామము 'పిచ్చు' వైద్యమునకు ప్రసిద్ధిపొందినది ప్రసిద్ధులగు రాజ వైద్యులును కలరు. పైనఁ జేర్చినట్లు బహి నందగిరి వెంటటప్పరావుపంతులుగారు ప్రప్రథమున కవిత్వరచన చేయుచు, అష్టావధానమొనర్చి మార్గదర్శకుడై షెక్కండ్ర కిట్టివిద్యాయందనురాగము కలగచేసి వాస్త్రీకమహర్షికృతము గు శ్రీమద్రాయణాద్భుతోత్తరకాండ మను సుతానము నాంధ్రీకరించుటయే గాక శుద్ధాంధ్రీ భీమసేనవిజయాది మఱికొన్ని ప్రబంధములు శతకములు మొదలగు నిర్వచనములను వ్రాసిరి. త్రిపురనేని గోపాలకృష్ణయ్యగారును చార్వాసపు రాణమండలి కమ్రనాయకచరిత్రనును పురాణము నాంధ్రీభాషలో వ్రాయుచున్నారు. తిపిరినేని సుబ్రహ్మణ్యమును బాలుడు నేత్రావధానమును అద్భుతవిద్యకు నూతనమార్గము కనిపెట్టి 'నేత్రావధానచందిక' యను పేరితో ప్రచురించినాడు. కొన్ని నాటకములు, నవలలు, శతకములు మొదలగునవి మఱికొందఱు రచించిరి. శతావధానములు అష్టావిధా

నులును గలరు. 'మొత్తముమీద బ్రాహ్మణులకన్న కమ్మవారిలో గవిత్వవిద్యయం దధికముగ పాటుబడువార' అుండిరి. 'ఈవివరము ' అంగలూరు విద్యత్కవి చరిత్రము', నందు సంపూర్ణముగ దెలియందగును. ఈ గ్రామము షెక్కండ్రు విద్యాంసులకును, కవులకును, జన్మభూమియు నివాసము, అగుటవలన నిదియొక 'విద్యత్కవి గ్రామ' మనుట కేమియును సందియములేదు.

16. గ్రామపరిపాలనము.

ఈ గ్రామమునకు ఒకమునసపు, కరణము, అసిస్టెంటు కరణము, మణియగారు అను ఉద్యోగస్థులు ఏర్పడియున్నారు. తలారులు ఇద్దరు, వెట్టివాండ్రునలుగురు మొత్తము ఆరుగురు గ్రామనాకరులుగలరు.

మునసపు గ్రామయజమాని, ఇతఁడు కొంచెపాటికొట్టు తిట్టునేరములను విచారించి శిక్షించుటకును, రు 20 లకు మించని పద్దులకు వాజ్యములువట్టి విచారించి, తీర్పు చెప్పటకును అధికారము కలిగియుండును. ఉభయవాదల సమ్మతిమీద రు 200 ల వరకు పంచాయితీపద్ధతిమీద పరిష్కరించుటకు విలేజీమునసపునకు అధికారముకలదు. కాని ఈతాలూకాయందలివి లేజీమునసబు లేవ్వరునిట్టియధికారములు చెలాయించుటలేదు. గ్రామరయితలు సర్కారుకి వ్వవలయుశిస్తును మునసబు వసూలుచేసి తాలూకా ట్రెజరీకి పంపుచుండును. కరణము

గ్రామమునకు సంబంధించిన అన్ని లెక్కలు వ్రాయుచుండునూ అస్తిస్వైంటుకరణము కరణమునకును, మణియగారు మునసబునకును సహాయముచేయుదురు. తలారులు వెట్టివాండ్లు రాత్రులు గ్రామములో గ స్తితిరుగుచుండురు. వీరందరికి సర్కారు పాఠశాల నెలకింతయని జీతములిచ్చుచుండురు. “ విలేజి నర్వెనుభండు” లేకలవాజుమాలు అను బాబతుకింద భూమి శిస్తుమీద రూపాయకొక అణా వసూలుచేయుచుండెడువారు. ఇప్పుడు ఆపన్ను కొట్టివేసి, వీరిజీతములు భూమిశిస్తులోనుండియే ఇచ్చుచున్నారు. మఱియు జనబాహుళ్యమును బట్టియు నాగరితాభివృద్ధినిబట్టియు యూనియన్ గ్రామముగా చేర్చుటకు ప్రభుత్వమువారి యోచనలో పెట్టినారు. శీఘ్రకాలముననే యాఫలమును పొందగలరు. సర్వజనులు సకల సంపత్నము ధులచే వృద్ధిపొందుదురుగాత.

సంపూర్ణము.

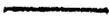
భూ గోళ సంకేత నామములు.

- (1) వల్లె. అల్పసంఖ్యగలయిండ్లుగలది.
- (2) గ్రామము. వల్లెకంటె పెద్దది. ఉ. అంగలూరు.
- (3) వట్టణము. గ్రామముకంటె మిగులపెద్దది. ఉ. బందరు.
- (4) తాలూకా. అనేక గ్రామముల సమూహము. ఉ. గుడివాడ.
- (5) జిల్లా. అనేక మైన తాలూకా అసమూహము. ఉ. కృష్ణా.
- (6) రాజధాని. కొన్ని జిల్లాల సమూహము. ఉ. మదరాసు.
- (7) దేశము. కొన్ని రాజధానుల సమూహము. ఉ. హిందూ దేశము.
- (8) ఖండము. కొన్ని దేశముల సమూహము. ఉ. ఆసియా.
- (9) అగ్రము. సముద్రములోనికి మొనగాచోడుకుకొనివచ్చిన భూభాగము. ఉ. కన్యాకుమారి.
- (10) ద్వీపము. చుట్టును జలముచే ఆవరింపబడిన భూభాగము. ఉ. లంక.
- (11) ద్వీపకల్పము. మూడు ప్రక్కల జలముచే ఆవరింపబడిన భూభాగము. ఉ. హిందూ దేశము.
- (12) భూనంధి. రెండు గొప్ప భూభాగముల నొక్కటిగా జేర్చు సన్నని భూభాగము. ఉ. పెనామ.
- (13) నదీగర్భము. ఒక పెద్దనదియు దానియొకనదులును ప్రవహించు భూమి.
- (14) అరణ్యము. దట్టమైన వృక్షములతోను, మృగములతోను నిండి, మనుష్యులు సందరించుటకు వీలులేని భూమి.

- (15) డెల్టా. రెండు పాయలక్షమధ్య ను } ఉ. గుడివాడతా
న్నట్టియు నదికి చివర నున్న } లూకా భూ
ట్టియుభూమి. } మలు.
- (16) పీఠభూమి. చుట్టునుండుభూమికంటెమి } ఉ. టిబెట్టు.
క్రి-లియెత్తు గానుండుభూమి. }
- (17) మైదానము. మెరక పల్లములు లేక మంచి } ఉ. గంగా సిం
పంటలు పండెడు సమముగా } ధు మైదా
నుండుభూమి. } నము.
- (18) ఎడారి. చెట్టు, పుట్ట, నీరు, లేక కేవ } ఉ. అరేబియా యె
ల మినుకతో గూడిన విశాల } దారి
మైదానభూమి. }
- (19) కాలువ నీరు ప్రవహించెడు దారి. ఉ. పాలకోడు.
- (20) పరు. కాల్యలకు నీరు సైచేసేడు } ఉ. పుల్లేరు.
పెద్దవలదారి. }
- (21) నది. కొండలయందువుట్టి నముద్ర } ఉ. కృష్ణానది.
ములోనికి ప్రవహించెడు గొ }
ప్పనీటిప్రవాహము. }
- (22) నైలయేరు. మిక్కిలి యెత్తునుండివచ్చెడు }
నీటిప్రవాహము. }
- (23) శాఖానది. నదినుండి చీలి నముద్రములో }
కలియుపాయ. }
- (24) ఉపనది. ఒకచోటబుట్టి యొకపెద్దనది } ఉ. తుంగభద్ర
లో కలియుచిన్ననది. }
- (25) నదీమూలము. నదిపుట్టుచోటు.
- (26) చెరువు చుట్టును కట్టలుగలిగినీరునిలు } ఉ. ఊరచెరువు.
చుటకుతగిన పల్లవునీల. }
- (27) సరస్సు చెరువుకంటె మిక్కిలిపెద్దది } ఉ. కొల్లేరు.

- (28) ముఖద్వారము నదియొక్కచివర భాగము.
- (29) వరద మామూలుకన్న ఎక్కువగా }
వచ్చు నదీప్రవాహము. }
- (30) నూయి. జలమూరెడులోతుగానుండు గొయ్యి
- (31) సముద్రము. ఎండకునింకకుండను, వానకు } ఉ. అరేబియా స
హెచ్చకుండను, ఉండు విశా } ముద్రము.
లమైన ఉప్పునీటిరాశి }
- (32) మహాసముద్రము నముద్రముకంటె పెద్దది } ఉ. హిందూమహా
సముద్రము.
- (33) ఆఖాతము. విశాలముగాభూమిలోనికిజొ } ఉ. బంగాళాఖా
చ్చుకొనివచ్చిన సముద్రపు } తము.
భాగము. }
- (34) జలనంధి *రెండుగొప్పజలభాగములను } ఉ. పాక్షు జల
కలుపు సన్ననిజలభాగము } నంధి.
- (35) సింధుశాఖ. భూమిలోనికిజొచ్చుకొనిపోయి } ఉ. పారశీకసిం
ననన్నని సముద్రపుభాగము. } ధుశాఖ
- (36) కయ్య. సముద్రపుపోటువలనయేర్పడిఉడు }
నుతోనిండి లోతులేక చాలానిడివి }
గలిగి, అచ్చటచ్చట కాలముచేస }
ముద్రపునీటిలోకలువబడుచున్నది }
- (37) ఉప్పెన సముద్రము వాద్దుమీటిభూమి }
పై ప్రవహించుట }
- (38) గట్ట చుట్టుప్రక్కలకంటె కొంచె }
మెత్తుగల రాళ్లభూమి. }
- (39) పర్వతము మిక్కిలి యెత్తుగల రాళ్లప్ర } ఉ. హిమాలయ
దేశము. } మలు.
- (40) పర్వతపంక్తి వరుసగా నున్న అనేక పర్వతములు.

- [13] శిఖరము. చర్యతముయొక్క చివర భాగము. } ఏవ రెను
- (42) అగ్ని చర్య. అప్పుడప్పుడు అగ్ని చేశాభుక }
 కను రిగ్ ప్రవాహముగావచ్చునిచ్చు } ఉ. ఎట్లా.
- (43) చటియ చర్యతముయొక్క ప్రక్క }
 భాగము. }
- (44) లోయ రెండుకొండలకు నడుమనుం }
 దు ప్రదేశము. }
- (45) కంధరము కొండనుతొలుచుకొని నీరుప్ర }
 వహించుచోటు }
- (46) భూగోళము నీటితోను నేలతోనుకూడి }
 గుండ్రముగనుండు భూమి }
- (47) రిలీఫ్ మ్యాప్ పల్లము మెరకలనుచావు భూపటము.
- (48) జనాభా వదిసంవత్సరములకొకసారి }
 జనసంఖ్యను లెక్కింతుట. }
- (49) ఆనకట్ట నదీ వ్రవాహ మావుటకు ఆ } ఉ. వృష్టి ఆనకట్ట.
 డ్డముగా కట్టెడురాతికట్ట. }
- (50) భూకంపము. భూమితిరుగుటలో ఒక్కొక్క }
 ప్రదేశమందు కలుగు చలనము. }
- (51) లాకు నీరునువదలుటకును ఆవుటకును } ఉ. కవుతవ
 వీలగునటుల కాల్యల కడ్డముగ } రం లాకు
 కట్టిన కట్టడము.
- (52) నంటన కాల్యలమీదగాని నదులమీదగా }
 నిమనుష్యులుపోవుటకు వీలగున }
 ట్టు కట్టిన కట్టడము.

END OF
TITLE